

Paláce z krve a potu

PO STOPÁCH STARÉ HORNICKÉ SLÁVY DO ŠACHET, MUZEÍ A SKANZENŮ

Technické památky minulosti přitahují stále víc turistů a patří mezi ně i opuštěné šachty, těžní věže, obrovské parní stroje a důlní vláčky. Někdejší symboly devastace krajiny i lidí ztratily svou všepohlcující moc a proměnily se v romantické připomínky časů uhlí, železa a páry. V počtu hornických muzeí, skanzenů a zpřístupněných dolů patříme mezi světové velmoci.

Hornický skanzen Mayrau ve Vinařích u Kladna předvádí své prostory tak, jako by lidé, kteří zde pracovali, právě včera odešli.

FOTO: ARCHIV HN

Horníci by jako symbol české země byli možná mnohem věrohodnější než lev – přinejmenším proto, že na rozdíl od tropické kočkovité šelmy se tu vždy vyskytovali více než hojně. Těžilo se tu už za Keltů a nepřestalo se prakticky až do konce 20. století. Jen místo zlata a stříbra se od 18. století soustředilo úsilí havířů na uhlí a rudy užitečných kovů. Tehdy také kladívko, mlátek a olejové kahance začaly nahrazovat mohutné parní stroje a další těžká technika. Vznikala svérázná průmyslová architektura, jejíž bytelnou poctivost dokážeme ocenit teprve dnes v kontrastu s náhražkovými materiály staveb pro rychlé zisky.

Průmyslová revoluce tak zrodila oblasti se specifickým koloritem: Kladno, Ostrava, Příbram... Za časů největšího rozmachu těžby je výletníci pochopitelně nevyhledávali. Zavítali sem tak nanejvýš literáti hledající látku pro svá sociální dramata: Čapek, Bezruč, Drda, Majerová a další. To se ale po skončení těžby rychle začalo měnit.

Útlum těžby naštěstí přišel až v době, kdy průmyslová architektura a historické stroje přestaly být považovány za rekvizity překonané minulosti vhodné nanejvýš k demolicím a sešrotování. Když se zastavila kola těžních strojů a usadil prach, ukázalo se, že hornické oblasti mohou nabídnout ledacos, co jinde

není. Nostalgiu po strojích „století páry a elektřiny“ dokážou uspokojit víc než kde jinde, o nevšední možnosti projít se tajemně ztichlými štolami ani nemluvě. Leckde se přitom nabízejí i takové atrakce jako fárání v těžní kleci, jízdy důlním vláčkem nebo možnost obdivovat těžké stroje v chodu přímo v podzemí. Milovníci hornické historie také dokázali dát v okolí zaniklých dolů dohromady expozice a skanzeny, které nezdířka nabízejí k vidění i světové unikáty.

Už druhou desítku let se do okolí hornických měst zase vrací příroda. Četné naučné stezky a cyklostezky přesvědčí každého, že je možná stejně atraktivní jako ve

